

Saarde Sõnumid

Nr 10 (248) 23. november 2023

Kilingi-Nõmme Gümnaasiumi kokkutulek

21. oktoobril kohtusid sajad Kilingi-Nõmme Keskkoolis ja/ või Kilingi-Nõmme Gümnaasiumis õppinud tüdrukud ja poisid, neid ja noormehed ning eri aegadel kooliperes töötanud inimesed.

Oli palju jällenägemisrõõmu ja kohtumisi üle aastakümnete. Oli palju meenutamist, naeru, uudistamist.

Kõige vanemad vilistlased, kes kokkutulekul osalesid, olid 1956. a VIII lend – Reet Lensment, neiuena Rosenberg ja 1957. a IX lend – Eha Peters, neiuena Nõmmik. Ka siis, kui kooliajast on möödunud pea 70 aastat, on vilistlased krapsakad ja rõõmsad.

sad.

Suurima esindatusega paistis silma 63. a lend (2011. a lõpetajad), kus 49-st lõpetajast oli kohal 25 vilistlast.

Aktusel kõlasid meeleolukad meenutused koolipõlvest, silmailu pakkusid rahvatantsijad ning kuulumisrõõmu neidude ansambel Kolm Ööbikut. Kõlas imekaunis kooli hümn (sõnad Kristi Kuningas, viis Toomas Voll) ja vaid kord viie aasta jooksul on kooli aulas näha korraga nii keskkooli kui gümnaasiumi lippe.

Sportihoones esinesid võimlemisklubi Githa noored võimlejad ning hurmavate kavade

meenutasid kooliaega Githa vilistlasrühma võimlejad, üllatusena kaasatud korvpallipoisid! Hoogsalt aulas alanud tant-suõhtu jätkus klubis diskoga.

Austatud vilistlased kõikidest lendudest, head kolleegid kõikidest aegadest.

Aitäh, et olite loomas meeleolukat kokkutulekut!

Oleme tänulikud ja uhked kõigi oma vilistlaste, õpilaste ja töötajate üle, kes on pidanud kõrgel kooli au!

Täitugu kõigi soovid ja unistused täna, homme ja edaspidi!

Kohtumiseni 21. oktoobril 2028!

Direktor Erli Aasamets

Fotod:
Raefoto

Vallavanema veerg

Head vallakodanikud!

Oleme valmistumas talve ja lume saabumiseks, millest tulenevalt on läbi viidud talihooldde riigihange. Riigihanke avamisel selgus, et Surju ümbruses jäi neli piirkonda ilma pakkumusest ja tuli küsida hinnapakkumisi lisaks. Selle tulemusena on kõik piirkonnad kaetud teede talihooldde lepinguga.

Novembrikuu esimeses pooles on toimunud kaks kohtumist vallakodanikega. Tihemetsa Huvi- ja Spordikeskusesse kutsusin kaasa piirkonnapolitseinikud Andris Avamere ja Heidi Sosi. Arutasime Tihemetsa ja selle ümbruses olevate külade turvalisuse olukorda ning probleemkohti. Märgin ära suuremad kõne all olnud teemad: nädalavahetusel bussi peale registreerimise kohustus, Tihemetsa Huvi- ja Spordikeskusel puudub hoone nimetust kandev infotahvel ning Uulu-Valga mnt ääres puudub suunaviit; sama keskuse siseselt viimistlemata aknapaale, Tihemetsa aleviku tänavalgustus ei tööta öisel ajal, olemasoleva infotahvli väljavahetamine suurema vastu. Oleme vallavalitsuses nende muredega tegelenud ja siinkohal saan ka anda esimese tagasiside: alates 11. novembrist ei pea enam nädalavahetusel bussiliinile nr 86 eelregistreerimist teostama. Tihemetsa alevikku paigaldatud tänavavalgustus ei ole automaatselt reguleeritav vaid on ajastatud nii, et lambid ei tööta 23.00-06.00, Tihemetsa Huvi- ja Spordikeskuse aknapaale viimistletakse 2023 aasta lõpuks ja hoone tunnussilt ning maanteelt suunav suunaviit paigaldatakse 2024 aasta esimeses pooles. Rõõm oli kuulda, et inimesed ootavad ja toetavad MTÜ Tihemetsa Kogukond eestvedamisel avatavat saunateenuse pakkumist ning on valmis panustama kogukonna hoone väljaarendamisel.

Ristiküla Külaseltsis oli ümberkaudsete külade elanikega teine kohtumine, mis oli sarnaselt Tihemetsa kohtumisele väga asjalik ja ka sellele kohtumisele palusin kaasa piirkonnapolitseinik Heidi Sosi, kes arutas inimestega turvalisuse küsimusi. Probleemsete kohtadena töid elanikud välja Met-sääre – Tõitoja tee halva olukorra, Uulu-Valga maanteelt Säase teele sõitmise ohutuse, bussipeatuste valgustuse ja kergliiklustee vajaduse nendeni. Arutlusel oli veel reedene bussiring Surju keskusesse, mida korraldab Saarde Kommunaal ja siin sain kinnitada, et see liin jätkab tegevust. Küll aga on arutlusel bussipiletile hinna kehtestamine edasi-tagasi ringile, kokku kuni 5€, katmaks järjest kasvavaid kulusid. Eraldi tahan välja tuua Ristiküla Külaseltsi tegevuse, mis näitab, kui hästi on võimalik aktiivsete ja tahtejõuliste inimeste olemasolul korraldada kogukondlikus korras kohaliku seltsi ja kultuurielu. Suur aitäh!

Täna kõik vallakodanikke, kellel oli võimalik kohtumistel ja aruteludes osaleda – minu kui vallavanema jaoks olid need kohtumised väga vajalikud, et saada täpsem ülevaade küldes toimuvast. Järgmine kokkulepitud kohtumine val-

lakodanikega toimub 18. novembril kl. 11.00 Tali teeninduspunktis. Detsembris ja jaanuaris jätkan kohtumiste seeriat eri piirkondades, avaldame sellekohase info Saarde valla FB ja kodulehel ning teadete-tahvliel.

Oktoobris ja novembris on vallavalitsus koostöös hallatavate asutuste juhtidega aktiivselt tegelenud 2024. aasta eelarve koostamisega ja saame selle edastada volikogule arutamiseks käesoleva kuu lõpuks.

Novembri alguses kohtusime Pärnumaa partnerluskogu Roman-tiline Rannatee ja Rohelise Jõemaa Koostöökoguga esindajatega - Raili Heina, Triin Kallase, Kadri-Aija Viigi ja Surju Rahvamaja juhataja Liis Juustuga, kes on olnud turismivaldkonna õppejõud ja koolitaja. Kohtumise käigus arutasime ideid ja võimalusi, kuidas saaksime tuua Saarde valla üritusi avalikkusele nähtavamaks, kasutades selleks erinevaid projektirahastusi. Jõud-sime ühisele arusaamale, et antud temaatikaga tuleb aktiivselt tege-teda ning koosolekul olnud inimesed on valmis isiklikult panustama oma teadmiste, kogemustega. Uus kohtumine on kokku lepitud 14. detsembriks.

Kilingi-Nõmme Gümnaasiumis toimus vallavalitsuse kutsel 10. novembril kohtumine Riigikogu rahanduskomisjoni, Reformiera-konna fraktsiooni esindajate ja Utilitas Wind juhatuse liige Rene Tammistiga. Kohtumise eesmärk oli tutvustada komisjoni liikmetele Saarde valda ja siin aegsasti korras-tatud koolivõrku, millele toetudes palusime riigipoolset tuge gümnaa-siumi renoveerimise toetamiseks. Koosolekul arutati kolme punkti: 1) Tuuleenergia Saarde vallas, kas ja kuivõrd on probleeme olemas-olevate tuuleparkidega, missugust mõju need omavad ja missugust tuge eelarvele pakuvad; 2) Saarde valla eelarve kujunemine, tulud ja kulud. 3) Kilingi-Nõmme koolist ja koolihoonest. Peale tuulepargi külastust toimus tunniajane koos-olek gümnaasiumi klassiruumis, kus eelpool nimetatud teemadel arutleti ja tõdeti, et Saarde valla koolivõrk on ülesse ehitatud selli-selt, mida tuleks enamusele koha-likele omavalitsustele eeskujuks tuua. Kooli renoveerimise võima-liku toetuse teemadel arutelud jät-kuvad.

Koostöös Politsei- ja Päästeame-tiga alustasime valla hallatavate asutustes hädaolukorra ning tegut-semine tulekahju korral tegevusju-hendite ülevaatamist ning vajadusel täpsustamist. Kriisikomisjon alus-tas valla territooriumil olevate eva-kuatsioonikohtade ülevaatamist, nende võimekuste täpsustamist ning Saarde Kommunaal esitab kriisikomisjonile nende võimekuse ja tegevuskava suuremate elektri-kaetustest korral, eelkõige vee- ja kanalisatsiooni käitluse teemal.

Surju Rahvamajas tutvustati 14. novembril Lõuna-Pärnumaa raud-teelõigu parima alternatiivi kujune-mist ja edasisi tegevusi. Töögrupi seisukohast on parim trass sinine-kollane-roosa, millel on väikseimad kaasnevad keskkonna mõjud.

Ilusat värvilist sügise jätku!

Saarde Vallavolikogu istungitel

Saarde Vallavolikogu erakorraline istung toimus 02.11.2023 Kilingi-Nõmme klubis.

Istungil osales 14 volikogu liiget. Pärast esimese päevakorrapunti arutelu osales istungil 11 volikogu liiget. Istungi päevakorras oli 2 punkti.

1. päevakorrapunkti „Eelarve- ja arengukomisjoni koosseisu kinnitamine“ arutelu lõpetati, otsust vastu ei võetud ja komisjoni koosseis jäi kinnitamata.

2. päevakorrapunkti võeti vastu otsus „Turvalisuse komisjoni esimehe ja aseesimehe valimine“. Turvalisuse komisjoni esimeheks valiti Aleks Lind (Südamega Saardes) ja aseesimeheks valiti Peep Paimre (Muutuv Saarde).

Päevakorraliselt edas-tas informatsiooni vallavanem Raivo Ott.

Istungi ülekannet saab järele vaadata aadressil <https://www.youtube.com/watch?v=Y6Y0-7giVnE>

Saarde Vallavolikogu korraline istung toimus 16.11.2023 Kilingi-Nõmme klubis.

Istungil osales 14 volikogu liiget.

Volikogu 7 liikme poolt algatati umbusalduse avaldamine volikogu esimehele. Umbusalduse algatajate esindaja Aleksander Vilinurm esines ettekandega ja andis umbusaldusavalduse istungi juhatajale üle.

Istungi päevakorras oli 12 punkti.

1. Anti määrus „Kilingi-Nõmme lasteaed Krõll arengukava aastateks 2024 -2029“.

Saarde Vallavalitsuse istungitel

25. oktoobril toimunud istungil

1. Kinnitati enampakkumise tulemused.

2. Anti kolm sotsiaalhoolekande valdkonna korraldust.

3. Kinnitati riigihanke nr 270525 „Lumetõrjetööde teostamine Saarde vallas 2023/2024 talveperioodil“ tulemused.

4. Otsustati juubelitoetuste maksmine.

5. Otsustati volikogule edas-tada kaks otsuste eelnõu „Vallavara võõrandamine enampakku-mise korras“.

6. Toimus arutelu jooksvates küsimustes.

01. novembril toimunud istun-gil

1. Otsustati Kilingi-Nõmme lasteaed Krõlli ajutine sulge-mine.

2. Kehtestati Surju Rahvamaja tasuliste teenuste hinnakiri.

3. Otsustati heaks kiita ning edastada volikogule määruse eelnõu „Kilingi-Nõmme lasteaed Krõll arengukava aastateks 2024-2029“.

4. Otsustati heaks kiita ning edastada volikogule määruse eelnõu „Saarde valla eelarvest mittetulundustegevuseks toetuse andmise kord“.

5. Otsustati heaks kiita ning edastada volikogule otsuse eel-nõu „Vallavalitsuse (ametiasu-

2. Võeti vastu otsus „Raha-lise kohustuse võtmine ja loa andmine kasutuslepingu lisa sõlmimiseks“. Otsuse kohaselt Saarde vallavalitsus ostab ja annab MTÜ-le Tihemetsa Kogu-kond kahes osas üle kokku 70 rm küttepuid järgnevalt: 2023 aastal 35 rm ja 2024 aastal 35 rm ning MTÜ Tihemetsa Kogukond kohustub osutama saunateenust vähemalt 1 (üks) kord kuus.

3. Võeti vastu otsus „Raha-lise kohustuse võtmine ja loa andmine rendilepingu sõlmimiseks“. Otsuse alusel sõlmi-takse kolme kinnistu osas (Lodja metskond 25, Lodja metskond 32 ja Papiniidu tee) Saarde valla nimel rendileping tähtajaga 10 aastat kasutustasuga 56 eurot aastas, millele lisandub käibe-maks õigusaktidega sätestatud määras.

4. Võeti vastu otsus „Valla-vara võõrandamine enampak-kumise korras“. Võõrandatakse maatulundusmaa Saarde vallas Surju külas asuv Uue Tammiku kinnistu, alghinnaga 14 000 eurot.

5. Võeti vastu otsus „Valla-vara võõrandamine enampak-kumise korras“. Võõrandatakse elamumaa Saarde vallas Alliku-kivi külas Kooli tee 1 alghinnaga 3000 (kolm tuhat) eurot.

6. Võeti vastu otsus „Valla-vara võõrandamine otsustus-korras“. Võõrandatakse Kilingi-Nõmme linnas asuvast Kalmistu katastriüksusest ligikaudu 496 m² suurune osa hinnaga 1 (üks) euro ruutmeeter.

7. Võeti vastu otsus „Eelarve- ja arengukomisjoni koosseisu kinnitamine“. Komisjoni liik-

meteks kinnitati Margus Kuk, Avo Tursk, Heidi Kodasma, Erli Aasamets, Peep Põlma.

8. Võeti vastu otsus „Val-lavalitsuse (ametiasutuse) struktuuri ja teenistuskohdade koosseisu kehtestamine“. Val-lavalitsuse struktuuri lisati juh-tumikorraldaja tähtajaline ame-tikoht.

9. Võeti vastu otsus „Loa andmine kinnisasja oman-damiseks“. Otsusega anti luba Osäühingule Vasperg Saarde vallas Kamali külas asuva Kurmi-Hansu kinnistu (maatu-lundusmaa) omandamiseks.

10. 1. lugemisel oli määruse eelnõu „Saarde valla eelarvest mittetulundustegevuseks toe-tuse andmise kord“. Otsustati lõpetada 1. lugemine, määrati muudatustepanekute esitamise tähtaeg.

11. Anti määrus „Saarde Val-lavolikogu 16.06.2021 määruse nr 6 „Saarde valla noortevoli-kogu põhimäärus“ muutmine“.

12. Vallavanem jagas infor-matsiooni vallavalitsuse tegemis-test ning kavandatavatest töö-dest. Vastati volikogu liikmete küsimustele.

Istungi ülekannet saab järele vaadata aadressil <https://www.youtube.com/watch?v=28zFCG6cxf4>

Kõigi Saarde Vallavolikogu otsuste, määruste ja protokolli-dega on võimalik tutvuda Saarde valla dokumendiregistris, mille leiate veebilehelt www.saarde.ee. Vallavolikogu määrused avaldatakse ka elektroonses Riigi Teatajas www.riigiteataja.ee.

10. novembril toimunud istun-gil

1. Anti luba ülemäärase müra ja valgusefektide tekitamiseks üritusel.

15. novembril toimunud istun-gil

1. Kinnitati Surju Hooldekodu „Videvik“ töötajatele toidukorra maksumus.

2. Otsustati Saarde Vallava-litsuse 05.04.2023 korralduse nr 2-3/149 „Saarde Vallavalitsuse hallatavate kultuuriasutuste tasuliste teenuste hinnakirja keh-testamine“ muutmine.

3. Otsustati kehtestada tun-nustamise alused noorte-, kul-tuuri- ja kogukonnavaldkonnas.

4. Otsustati korraldada enam-pakkumise vallavara võõranda-miseks.

5. Anti kaks sotsiaalhoolekande valdkonna korraldust.

6. Anti kaks ehitusluba.

7. Otsustati avalikult kasuta-tava territooriumi ajutine sulge-mine.

8. Jagati informatsiooni ja toi-mus arutelu jooksvatel teemadel.

Vallavalitsuse istungite protokol-lidega ja juurdepääsupiirangu-teta korraldustega on võimalik tutvuda Saarde valla dokumen-diregistris, mille leiate veebilehelt www.saarde.ee.

Eksperdid valisid Rail Balticale välja vähimate mõjudega trassi

Lõuna-Pärnumaa raudteelõigule uue asukoha leidmiseks hinnati kuue alternatiivse trassi keskkonna- ja sotsiaal-majanduslikke mõjusid. Selgus, et nii inimeste kui ka looduse seisukohast on parim trass sinine-kollane-roosa, millel on väikseimad kaasnevad mõjud.

Esmalt hinnati, kuidas kuus trassialternatiivi mõjutavad üle-euroopalisel looduskaitsealade võrgustikku kuuluvaid Natura alasid. Selgus, et kõik kuus võivad avaldada ebasoodsat mõju ning kolm suurema mõjuga alternatiivi jäeti kõrvale. „Edasi töötati Naturele mõjudelt sarnaste trassialternatiividega, et sotsiaalsete ja majanduslike kriteeriumite alusel selgitada välja parim lahendus. Kõige väiksemate kaasnevate mõjudega trassiks osutus sinine-kollane-roosa,“ ütles Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi planeeringute valdkonnajuht **Eleri Kautlenbach**.

Tegemist on trassiga, mis kulgeb Rabaküla servast läbi Ilvese küla hõredalt asustatud piirkonna, Kõveri külas piki Ura jõge, kirdeedela suunas läbi Laiksaare ja Nepste külade (asustatud osast lääne poolt), Krundiküla idaosas liitub varem planeeritud trassiga.

Naturele ebasoodsat mõju võib avaldada vaid avalikkuse jaoks esmatähtsatel ja erakordselt tungivatel põhjustel. „Rail Baltic on üks olulisemaid taristu projekte, mille rajamine täidab Eesti riigi jaoks avalikes huvides seatud pikaajalisi eesmärke,“ ütles Kautlenbach. „Elektrifitseeritud raudteega kaasneb keskkonnahoid, kuna kaupade ja inimeste liikumisega maanteelt raudteele väheneb maanteetranspordist tulenev õhu- ja müraaaste ning süsinikuheide. Kaasneb positiivne mõju inimeste tervisele, kuna õhuheiteid on vähem ning

14. novembri õhtul kogunes Surju rahvamajja valitud lahendusega tutvuma üle 50 inimese

suureneb liiklusturvalisus, sest raudteeliiklus on umbes 30 korda turvalisem kui autodega liikumine. Samuti parenevad inimeste ja kaupade liikumisvõimalused,“ nimetas ta.

Rail Baltic Estonia keskkonnapetsialisti **Andrus Paati** sõnul viitavad läbiviidud hindamised erinevate leevendusmeetmete vajadusele, mis võivad maakonnaplaneeringu kehtestamise protsessis, kuid eriti sellele järgnevas projekteerimise ning ehitusprojekti keskkonnamõjude hindamise etapis, veel täpsustuda. „Meetmete täpne sisu, asukoht, ulatus ja tehniline lahendus pole küll veel paigas, aga suures plaanis saame neist rääkida,“ ütles Paat. „Suurulukite, väikeimetajate ja kahepaiksete elupaikade killustumise vältimiseks rajatakse ökodukte ja truube. Suurulukite ja maasse kaevuvate loomade liikumispõrkkonda rajatakse sobiv aia lahendus. Linnade kaitseks on tähtis piirdeaedade ja kontaktvõrgu nähtav märgistamine. Eraldi tähelepanu

all on metsiste elupaikade hüvitusmeetmed, kaitse alla tuleb võtta täiendavaid elupaiku ning teha taastamistööd nende praeguste elupaigatingimuste parendamiseks.“

Paati sõnul rajatakse müratõkkes nii inimasustuse kui loodusväärtuste lähedusse. „Tõenäoliselt on kohati tarvis teha häiringute vältimiseks ajalisi piiranguid ka ehituse ajal,“ lisas ta. „Loomulikult tuleb tagada pinna- ja põhjavee režiimi säilimine, selleks rajatakse raudtee mullet läbivaid truube.“

Planeeringulahendus koos Natura ja keskkonnamõjude strateegilise hindamise aruandega ning Natura hüvitusmeetmete kavaga avalikustatakse eeldatavalt 2024. aasta esimeses kvartalis. Siis saavad dokumentatsiooniga tutvuda ja nende kohta arvamust avaldada kõik asjast huvitatud isikud, enne annavad oma tagasiside valitsusasutused. Planeeringu kehtestamiseni jõutakse eeldatavasti järgmise aasta lõpus.

Rail Balticu maakonnaplaneeringu eelistatud trassikoridor

Tingimärgid

- Eelistatud trassikoridor liikudena
 - sinine
 - kollane
 - roosa
- Kehtiv RB trassi koridor
- Kaalumisel olnud alternatiivid
- Planeeringuala piir
- Omavalitsuse piir

Nii looduse kui inimeste seisukohast on parim trass sinine-kollane-roosa

Jaanus Männik: valitud trass arvestab ka inimeste elukeskkonnaga

Ekspertide uuendatud otsust oleme Saarde vallas pikisilmi oodanud kolm aastat. Kuuest valikus olnud alternatiivist vaid kaks – sinine ja sinine-kollane-roosa – olid ka kohaliku elu- ja majanduskeskkonna suhtes säästvad ning arendamisvõimalusi pakkuvad. Täisulatuses roosa variant, nagu ka roosa-kollane-sinine, mõjutanuks

kohalikke üsnagi hävitavalt. Roosa oleks poolitanud Metsaääre, Rabaküla ja Ilvese küla põllud, teedevõrgu ja külakeskused. Seega tervitame otsust, mis lisaks Natura alale arvestab ka inimeste elukeskkonnaga.

Jaanus Männik, Saarde vallavolikogu liige, endise Surju vallavanem aastatel 2011–2017

Taani suursaadiku külaskäik Saarde tuuleparki

31. oktoobril oli Saarde Vallavalitsusel rõõm võõrustada Taani suursaadikut Niels Boel Abrahamsoni ja Utilitase esindajaid. Üheskoos arutleti taastuvenergia potentsiaali üle Eestis, millised on meie võimalused ja väljakutsed ning mida saame õppida Taani kogemustest. Tehti ühine väljasõit tuule-

leparki ning Allikukivi Veinimõisa.

Taani hakkas ühe esimesena tuuleenergia tootmist arendama 1970. aastatel. Pääaegu pool kogu maailmas kasutatavatest tuuleturbiinidest on valmistatud Taani ettevõtetest, suurimad tootjad on Vestas ja Siemens Wind Power. Vestas on ühtlasi

maailma suurim tuuleturbiinootja ja Saarde vallas püstitatud tuuleturbiinid on selle firma toodang.

2008. aastal moodustas tuuleenergia 18,9% Taani elektritoodangust; täna ütleavad taanlased, et 41% energiast tuleb tuulest (<https://denmark.dk/quick-facts> 08.11.2023).

31.10.23 külastasid Saarde Vallavalitsust esindajad Taani saatkonnast Eestis ja Utilitasest

Saarde läbi ajaloo prisma

260

1962

3. novembril Abja rajooni ühiskondlike autoinspektori koosolekul kiideti Erich Kaasikut ja Heinrich Luhasaart Kilingi-Nõmmest, kes tegutsesid aktiivselt mootorsõidukite kontrollimisel.

5. novembril asetati pärjad Saarde kalmistul II maailmasõja vennaskalmule. Sama toimus ka Talil.

6. novembril tähistati Kilingi-Nõmme kultuurimajas Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 45. aastapäeva lastehommikuga „Suur Oktoober“ ja piduliku koosolekuga linnarahvale. 7. novembri õhtul jätkus pidu ball-karnevaliga.

4. kuni 8. novembrini peeti Kilingi-Nõmme kultuurimajas Abja rajooni male-esivõistlused.

10. novembril, nõukogude miilitsa päeval autasustati aukirjaga Kilingi-Nõmme miilitsaleitanti

1962. a olid „kitsad ajad“, bensiini sai osta Täitevkomiteest antud talongi alusel 5 liitrit kvartalis

Ilmar Tengi ja rahvamalevlast Edgar Kohvi.

Oktoobripuhadeks remontisid Tallinna trüki-koja nr 2 Kilingi-Nõmme osakonna töötajad ühiskondlikus korras punanurga, panid üles seinalehe „Rahu Eest“ ja loosungi „Kõik inimese heaks, kõik inimese õnne nimel“. Trükikoja parimad töötajad olid Vilma Froberg, Virve Kurm, Helju Palu, Liide Haljaste, Helgi Riis ja Lehta Einaleht.

Kilingi-Nõmmes asuva

Pärnu Naha- ja Jalatsikombinaadi „Kroom“ kindanaha osakonna parimateks olid nahavaltsija Jaan Mägi, kindavärvija Maria Uiho ja naharaamitaja Salme Kuningas. Põhiline toodang oli mitmes toonis kindanahk ja voodrinahk.

17. novembril avati Lanksaare sovhoosis uus töökoda, kus sai soojas ruumis tehnikat remontida ja remondimehed peale tööd sooja veega end puhtaks pesta.

Halloween huvikeskuses

31. oktoobril toimus Saarde Valla Huvikeskuses äge Halloweeni pidu. Esinesid huvikeskuse bändid, kohal olid nõiad, kummitused ja

vampiirid. Valisime endi seast parimad kostüümikandjad ning olemine oli parasjagu hirmus, hämar ja salapärane!

Täname lapsevanemaid rikkalikult kaetud laua eest ja kiidame kõiki osalejaid!

Tekst ja pildid Dea Jürimäe

Tantsupidu isadele ja vanaisadele

Naisrühm Kilingi eestvedamisel toimus kümnendat aastat isadepäeva üritus Kilingi-Nõmme spordihoones koos tantsu, esinemiste ja mängudega.

Õhtu peategelasteks olid isad, pered, tantsijad, esinejad ja mardidki.

Isadepäeva tähistamise traditsiooni algatas aastate eest Mari Karon, kes oli seegi kord õhtut juhtimas. Esinemiskavas astusid üles kooli rahvatantsurühmad, naisrühm Kilingi ja memmede rühm.

Lisaks isadepäevale tähistasime peopäeval tantsuõpetaja Eve Sinijärve juubelit. Õnnitluste järel asus õpetaja Eve ka ise naisrühma Kilingi koosseisus tantsupõrandale. Seejärel esinesid Kilingi-Nõmme Gümnaasiumi 1.-4. klassi, 6.-7. klassi ja 8.-11. klassi rahvatantsurühmad. Kõiki

neid rühmi juhendab Eve Sinijärv. Külalistena esines memmede rühm, keda juhendab Mari Karon.

Tantsud tantsitud algas rahvamängude mängimine koos tantsijatega ning enne kui arugi saime olid ukse taga mardisandid. Mardid tõid saali mängulusti, nende eestvedamisel toimus vägi-

kaikavedu ja looga alt läbi pugemine, samuti ühised laulumängud Önnela Teearu juhtimisel.

Oli tantsu, oli tralli, oli meeleolukas õhtu. Aitäh eestvedajatele, esinejatele ja osalejatele!

Laine Ülemaante
Kilingi-Nõmme Gümnaasiumi huvijuht

Kilingi-Nõmme Lasteaed „Krõll”

Lepatriinude rühma lapsed sorteerivad ja taaskasutavad prügi

Sellest õppeaastast on meie lasteaia rühmades 4 erinevat konteinerit, kuhu lapsed saavad igapäevaselt tekkinud jäätmed panna. Lastele väga meeldib kääridega lõigata. Lepatriinu lapsed juba väga hästi teavad, et tegevusest järgi jäänud praht tuleb panna sinise kleepsuga paberjäätmekonteinerisse. Kui me sööme terviseampsu ja mõni vallatu õunatükk plehku paneb, teavad lapsed, et seda tükki ootab ees pruuni kleepuga mahuti. Pakendikonteineri kasutamiseks vajavad lapsed õpetaja abi, sest igapäevaselt mudilastel lasteaias neid jäätmeid ei teki. Sorteerimisel vajame meie jälle pönnide abi, sest mitte kuidagi ei taha meelde tulla, kuhu see kodujuustutopsik tuleb panna. Neljandaks mahutiks on olmejäätmed ja sinna leiavad tee tühjaks saanud viltpliiatsid ja katki läinud mänguasjad.

Lepatriinu rühma lapsed teavad ka seda, et kõik jäätmed ei pea jõudma prügikasti. Nii palju võimalusi on erinevaid pakendeid, wc-paberi rulle, jäätise pulki ja katkiseid riideid taaskasutada. Oleme regulaarselt julgustanud

Kalle Kõllamaa jagab sorteerimistarkust

lapsevanemaid tooma rühma kodus seisma jäänud vahendeid, millega meie saame koos lastega midagi uut luua. Mõni värviraamatki on kodus nukralt riulile jäänud, aga rühmas ei suuda lapsed ära otsustada, kes seda esimesena värvida saab. Selle aasta rühma jõulupuugi valmib lastevanemate eestveda-

Piimapakkidest meisterdatud täringud

misel ainult taaskasutatud materjalidest.

Õpetajate eeskujul on lastele külge jäänud seegi, et tühja piimapakki ei viska me pakendikonteinerisse, vaid sellest meisterdame näiteks täringu. Oi kui palju erinevaid mängu saab sellega teha. 7. novembril käisime külas teistel rühmadel. Vaatasime üle, kas igas rühmas on sorteerimiseks erinevad konteinerid. Mahutid on olemas ja lapsed on täitsa traidid prügisorteerijad. Inimene õpib ikka läbi praktilise kogemuse.

Selleks puhuks olime varunud erinevaid jäätmeid, mida üheskoos lastega vastavatesse kastidesse sorteerisime. Kõik rühmad said kingituseks täringu, millega on väga hea õppetegevusse liikumispause teha ja lasta lapse loovusel lennata. Koos mängitud täringuveeretamine pakkus lastele

lõbu ja lusti.

Kordamine on tarkuse ema ja 8. novembril käis „Krõllis“ meile prügi sorteerimisest rääkimas Pärnumaa Keskkonnaameti ja keskkonnahariduse spetsialist Kalle Kõllamaa.

Miks me peame prügi sorteerima ja taaskasutama?

Liisa: „Muidu prügi läheb mädanema, hakkab hallitama ja haisema.“

Mattias: „Et loomad ära ei sureks.“

Eliise: „Et oleks puhas.“

Kristiin: „Prügi ei tohi ühte prügikasti visata.“

Miia Mari: „Kui sa enam oma mänguasja ei taha, saad selle teisele lapsele anda. Tuba hakkab haisema, kui ei viska prügi ära ja kõik on seapesa.“

Agathe Mia: „Loomad võivad prügi süüa, surevad ära või saavad mürgistuse.“

Lenna: „Sest muidu on kole ja kõik haiseb.“

Marcus-Hendrik: „Et saaks uusi mänguasju teha.“

Lepatriinude õpetajad

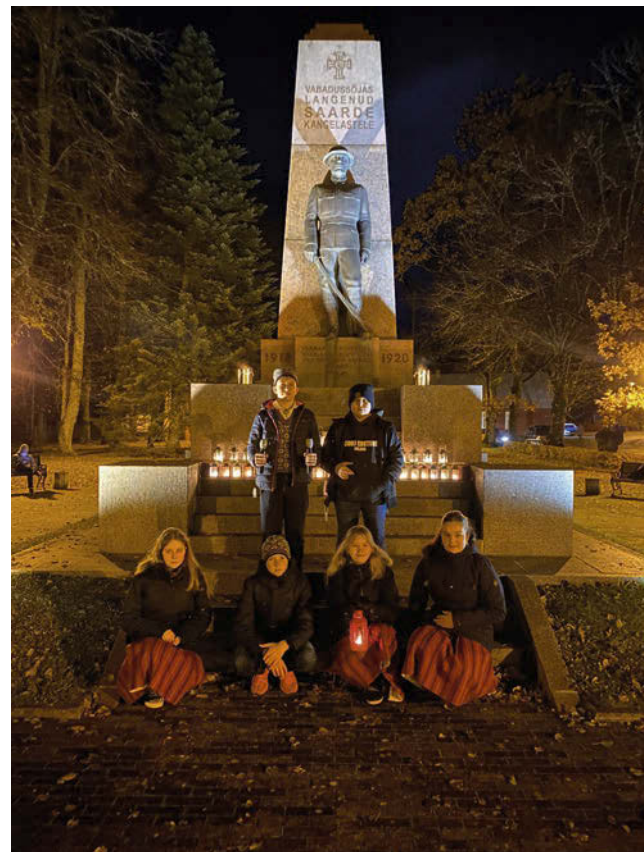
Kilingi-Nõmme Gümnaasium

Hea on head teha!

Hingedepäeval toimus B. G. Forseliuse Seltsi Kilingi-Nõmme Gümnaasiumi Noortekogu õpilaste eestvedamisel heategevuslik laternamatk "Mälestades ja aidates läbi tulede", mille käigus kogusime raha Eesti Vähihaigete Laste Vanemate (EVLV) Liidu toetuseks.

Kuna siinkirjutaja on püsiannetaja nii eelpoolmainitud kui ka mõnes teises toetusfondis, siis olen klassijuhatajana viimastel aastatel saanud väga erilised sünnipäeva- ja jõululingitused oma klassi õpilaste vanematelt ühisannetuse näol nii EVLV Liidule kui ka Vähi-ravifondile "Kingitud Elu". Mind on liigutanud need heateod väga ja seda on näinud ka minu õpilased. Tundub, et vanemate eeskuju on nakkav ja ilmselgelt kasvas noortes soov omalt poolt samuti heategevusse panustada. Aga kuidas aidata, kui ise veel ei teeni ja suurt midagi annetada pole?

Mõeldud, tehtud! Idee sai alguse soovist paigutada meie suurematesse kauplustesse heategevuslikud kogumiskastid. Suve jook-sul kogunes veel mõtteid ja nii pöördusid noortekogu liikmed Ellen Hale ja Margot Klettenberg septembri

esimesel koolipäeval oma juhendaja-õpetaja poole sooviga korraldada üks heategevuslik matk, mille organiseerimisel löid kaasa ka Merilyn Raba, Robin Attim, Hendrik Saar, Gert Marten Sööt ja Ramon Piibeleht. Mõte oli, et iga läbitud kilomeetri eest palutakse sponsoritel (kohalikel ettevõtetel) annetada 50 eurot.

Lõpuks kujunes nii, et kuna ajad on rasked, siis palusime (võimalusel) annetada jõukohane summa.

Selleks, et mitte üksinda kõndida, otsustati kaasa kutsuda head sõbrad, vanemad ja vallarahvas, et matkata laternate valgel. Eesmärgi arvestades tundus hingedepäev kohe algusest peale kõige õigem aeg. Kuna

õpilased soovisid, et matka lõpp oleks ilus ja südamlilik, siis tundus meie kodukirik selleks olema kõige sobivam koht. Õpilaste seljataguse toetajana olen südamest tänulik EELK Saarde Katariina koguduse preestrile Arvet Ollinole ja tema abikaasale Kristile, kes tulid omalt poolt nõu ja jõuga appi ega pööranud noorte soovidele selga ning, lisaks kõigele muule, suutsid veenda koguduse liikmeid, et rahvatants, olles meie esivanemate pärand, sobib hingedepäeval samuti kirikusse. Ja nii see tõesti oli, pannes tänujumalateenistusele ilusa, helge ja lootusi täis punkti. Tänu meie kooli ringijuhitidele õpetaja-

tele Eve Sini-järvele, Tiia Hermannile ja Piia Salomonile ning abiturient Mats Truijale sai kokku seatud südamlilik kontsertkava, kus esinesid lisaks rahvatantsijatele ka meie valla lastekoor päevakohaste lau-ludega.

Aitäh "Oberis" OÜ, et aitasite noortel valmistada suveniirpastakad meie noortekogu nimega - see oli südamlilik tegu! Aitäh, Saarde vald, et noortel on võimalik osaleda projektide kirjutamise konkurssidel ja taotleda oma ideede elluviimiseks toetust, milleta ei oleks olnud ei laternaid ega võimalust pakkuda matkal osalejatele ennem kodutele asumist kosutavat kringlitükki ja teed! Tuhat tänu ning sügav kummardus kõigile iga suure ja väikese annetuse eest meie kogumisambrikestesse - kirikus andsime EVLV Liidu esindajale üle matkal osalejate panuse 308 eurot ja 14 senti! Kasvatamaks meie hea-

tegu veelgi, sai avatud annetusalgatus "Mälestades ja aidates läbi tulede" Swedpank'i annetuste keskkonnas "Ma armastan aidata". Siinjuures olgu öeldud, et annetusalgatus jääb aktiivseks 1. adventini 3. detsembril. Sellele on artikli kirjutamise ajaks kogunenud 534 eurot! Sügav kummardus kahele valla ettevõtjale, kes te eelistasite jääda anonüümseks - teie suured annetused selles keskkonnas rõõmustasid noori väga!

Sügav kummardus teile, hea vallarahvas, et tulite meid toetama, võtsite kanda laternad ning aitasite aidata, et lootus raskesti haigete laste peredes ei kustuks! Kas järgmisel aastal uuesti? Seda näitab aeg, aga hetkel liiguvad noorte mõtted, tänu teile, küll selles suunas.

"Hea on head teha!"

Veel jõuab kanda meid eesmärgile lähemale - link annetusalgatusse on siin: <https://www.armastanaidata.ee/algatus/malestades-ja-aidates-labi-tulede/>

Tänutundes

Signe Vahtramäe

B. G. Forseliuse Seltsi
Kilingi-Nõmme Gümnaasiumi Noortekogu juhendaja

Kiirabi ja päästeauto kooli juures! Mis teil seal toimub?

Ei toimunud midagi hirmsat, vaid hoopis põnevat. Nimelt oli Kilingi-Nõmme Gümnaasiumi 1.b klassil 6.-10. novembrini isade nädal. Selle raames käisid kolmel päeval lastel külas isad, kes töötavad erinevatel elualadel.

7. novembril käis külas Kristo isa Tarmo Tamm. Tarmoga arutati koos, kuidas ohutult bussi oodata ning kuidas bussis käituda, mida teha tuleb ja mida teha ei või. Sõideti bussiga Kilingi-Nõmmes ning uuriti, mida Tarmo igapäevaselt oma töökohal Saarde Kommunaalis teeb. Uudistati üheskoos traktoreid ning lapsed said kõik ka ise kabiinidesse ronida. Saadi teada, kui rasked on lumerohked päevad lumelükkajatele. Ringikäik lõpetati reoveepuhastusjaamas. Lapsed nägid, kuidas Kilingi-Nõmme inimeste reovesi puhtaks saab ja mida selleks teha tuleb.

8. novembril oli külaliseks Marieli isa Sven Koovit koos kolme Kilingi-Nõmme päästekomando töötajaga. Sven rääkis lastele sellest, millist tööd teeb päästekomando pealik. Vaadati koos, kuidas peab üks päästja riie-

tuma, kui sõidetakse väljakutsele. Saadi teada, et kogu varustuse selgaajamiseks peab kuluma vähem kui minut. Spordihoonel aerobikasaalis tutvustati suitsusukeldust ning selleks vajalikku varustust. Lapsed said kaetud silmadega läbida takistusraja. Pärast söömist uuriti ühiselt päästeautot ning mängiti veeohutuse memoriini. Samuti saadi teada, et ka redelist üles ronimisel on omad nipid. Lepiti kokku, et kohtutakse kindlasti veel edaspidi, sest nii palju põnevat jäi veel avastamata.

Isade nädala viimane külaline oli 10. novembril Gretteli isa Indrek Likk. Indrek võttis ette pika tee-

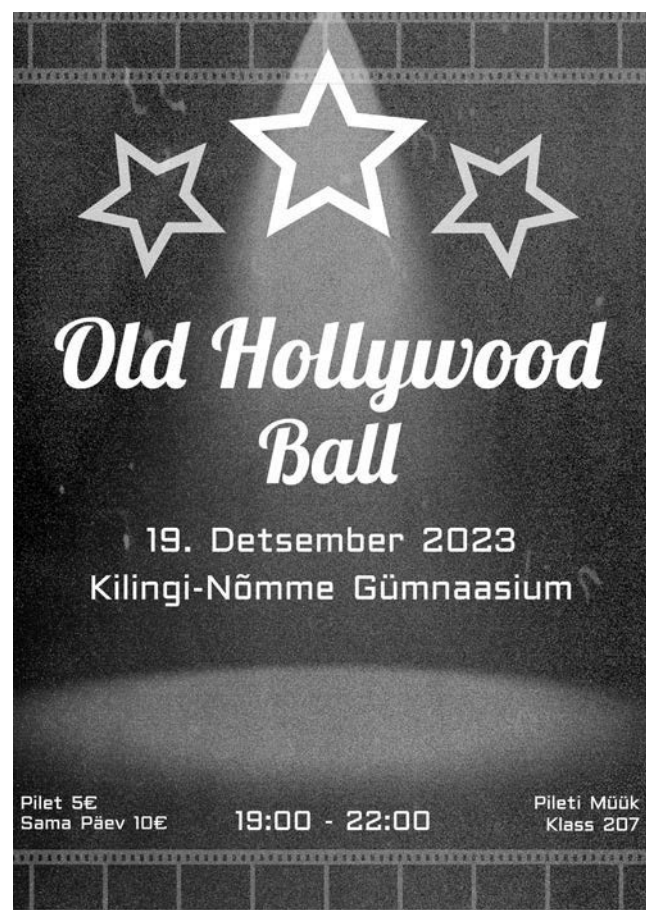

konna Tallinnast, et rääkida lastele sellest, millega ta kiirabis töötades tegeleb, kuidas ja millal kutsuda kiirabi ning millisel juhul saab ise ennast aidata. Lapsed said harjutada käe ja sõrme sidumist ning kõikidel soovijatel eesotsas õpetajaga määrati ka kindlaks veresuhkru tase. Õues sai uudistada kiirabiautot ning selles olevat varustust. Päris

mitmed lapsed arvasid, et nii põnevat tööd võiks tulevikus teha küll.

Suur aitäh teile, Tarmo Tamm ja OÜ Saarde Kommunaal, Sven Koovit ja Kilingi-Nõmme päästekomando ning Indrek Likk ja Tallinna Kiirabi, et laste nädala nii põnevaks ja meeldejäävaks tegite!

Tekst ja fotod:
Mare Tallo

Surju kool

Surju Kooli tegemised

Kätte on jõudnud hilissügis, koolivaheaeg möödus kiiresti ja juba mõned nädalad käib meie majas õppetöö täie hooga. Neisse nädalatesse on mahtunud mitmeid tegevusi, et muuta koolielu vaheldusrikkamaks.

17. oktoobril astus ametisse uus õpilasesinduse Oma Riik valitsus, sedakorda juba üheksateistkümnnes. Plaanid on suured, samas mõistlikud. Soovime neile teotahet!

Esimese üritusena oli planeeritud halloweeni tähistamine 1. novembril. Sügisest saati on Surju Kooli noored aktiivselt Saarde Valla Huvi-keskuse Surju noortetoas tegutsenud. Sellest koostööst sündis esimene ühine üritus – Halloweeni pidu. Avatud

Halloween

olid õuduste toad, tantsida sai üljubeda muusika järgi ja keha sai kinnitada puhvetis. Täname kõiki valitsuse liikmeid, õpetajaid Kerstit, Maaritit, Veronikat ja Liisi ning rahvamaja juhatajat Liis Juustu.

2. novembril osalesid meie kooli 5. ja 6. klassi õpilased KIKI-i projekti raames Pärnus Pernova Loodusmajas toimunud õppeprogrammis.

9. novembril käisid meie koolis külas Lääne-Harju

valla Risti Kooli juhtkond ja õpetajad. Külalised tutvusid koolimajaga ja said ülevaate Surju Kooli õpilaste ja õpetajate tegemistest nii Oma Riigis kui rahvusvaheliste projektides. Loodame, et sellest kohtumisest sai alguse

pikaajaline vastastikku kasulik koostöö.

Isadepäeva tähistamiseks korraldasid Surju Kooli ja lasteaiaga koos õpetajatega 9. novembril tore pereõhtu. Osaleda sai paljudes vahvates töötubades, kus meisterdati kaarte ja kingitusi isadepäevaks, õpiti tantsusamme, mängiti osavusmänge ja lahendati nuputamisülesandeid.

Lisaks töötubadele, kus sai osaleda kogu pere, rõõmustasid lapsed vanemaid ka armsa kontserdiga, mille läbivaks teemaks oli igati sobivalt mardipäev. Aitäh nii korraldajatele kui ka usinatele osalejatele!

Sportlikest tegevustest on novembrikuus fookuses rahvastepall, mille maakondlikel võistlustel käisid 10. novembril eakaaslastega mõõtu võtmas 4.-5. klassi tüdrukud, poiste võistlus toimub 16. novembril. Aitäh õpetaja Rometile ja tublidele võistkonna liikmetele!

14. novembril Pärnu-Jaagupis toimunud laulufestivalil „Koolicanto” osales ka meie kooli 4. klassi ansambel. Suur tänu, õpetaja Tiia, et õpilasi juhendasid ja innustasid!

Kuigi tulekul on talv ning õues on juba sombune ja pime, jätkub põnevaid tegevusi küllaga. Ootame juba pikisilmi advendiaega!

Õpetaja Riina Ollo

Erasmus+ õpetajate õpiränne Gran Canariale

Neljal Surju Kooli õpetajal oli 21.–28. oktoobril võimalus osaleda Erasmus+ koostööprojekti „Dictionary of Mathematics” raames õpirändes Gran Canariale.

Lisaks meie koolile osalevad projektis Chalastra kool Kreekas ja CEIP Profesor Carlos Socas Muñoz kool Gran Canarial Ingenios. Projekti eesmärgiks on eelkõige esimese ja teise kooliastme õpilaste matemaatikaõppe kvaliteedi parandamine, arendades probleemide lahendamise oskusi ja loovust digitehnoloogia ning erinevate õppemeetodite ja -vahendite kasutamise kaudu. Projekti tegevused on kestnud aasta algusest saadik ja selle aja sisse on mahtunud mitmeid veebikoosolekuid õpetajatele, veebikohtumisi õpilastele ning kevadel toi-

mus ka Ingenio kooli õpetajate külaskäik Surju Kooli.

Projekti praktiline eesmärk on luua koduleht I ja II kooliastme õpilastele, kus on olemas matemaatika põhimõisted neljas keeles: inglise, eesti, hispaania ning kreeka keeles. Iga mõiste juures on selgitus ja lisaks erinevad interaktiivsed ülesanded, selgitavad joonised ning näited. Nende loomiseks kasutame erinevaid digitaalseid keskkondi nagu LearningApps, GeoGebra jt. Kohtumine Gran Canarial keskendusküsimustele eelkõige kodulehega seonduvale. Surju Kooli IT-juhi Valter Tominga loodud põhi ootas täitmist mõistete, mis on kasutusel I ja II kooliastme matemaatikatundides Eesti, Kreeka ja Hispaania koolides ning otsustada oli vaja

sisu ja kujunduse küsimused. Koduleht peab olema atraktiivne ja kasutajasõbralik ning looma õpilastele võimaluse tutvuda matemaatika põneva maailmaga, seda nii õpetaja juhendamisel kui ka iseseisvalt. Kõiki kodulehele pandud ülesandeid saavad õpilased kolmes riigis läbi proovida ning öelda nende kohta oma arvamuse, mida võiks muuta või teisiti teha, et lõpptulemus oleks parim. Lisaks sellele saavad õpilased kaasa lüüa kodulehe logo konkursil: kõigil huvilistel on võimalus kujundada tema arvates kodulehele sobivaim logo ja žürii valib igast koolist välja parima, mis pääseb rahvusvahelisele lõppvõistlusele detsembris.

Ingenio koolis saime näha väga huvitavaid tunde matemaatikast ja robotikast

matemaatilise maastikumänguni ja põnevates tegevustes ise kaasa lüüa. Õpilased ja õpetajad olid väga sõbralikud, kooli üldine õhkkond jättis väga positiivse mulje. Lisaks projektitegevustele leidsime võimalusi tutvuda ka kohaliku ajaloo, looduse, vaatamisväärsuste ja maitsvate toitudega. Gran Canaria kõõgi kohta võib küll öelda, et lihtsuses peitub võlu: väga väheste koostisosadega on võimalik saavutada suurepärase tulemus. Suhteliselt väikesele saarele mahub palju huvitavat ja erilist, alates kuldsetest liivarandadest Maspalomases, idüllilisest

kalurikülalt Agaetes kuni pealinna Las Palmas de Gran Canaria vanalinnani, kus asuvad kaunid koloniaalstiilis ehitatud majad ja Santa Ana katedraal, saare ajalugu tutvustavad muuseumid nagu El Museo Canario, kus saab näha saare põliselanikke tutvustavat püsiväljapanekut ja Casa de Colon ehk Kolumbuse maja, mis keskendub koloniaalperioodile.

Kuigi meile kui eestlastele

on Gran Canaria tuntud eelkõige kui paradisisaar, ei ole koolitöö ka igavese kevade saarel meie omast kuidagi teistmoodi: oli põnev näha, et õppetöö toimub neil samamoodi nagu meil. Nägime, et õppekavades on meil palju ühist ja tänu sellele ongi võimalik luua ühiseid digitaalseid õppematerjale, mida on võimalik kasutada täiesti erinevates maailma nurkades.

Õpetaja Riina Ollo

SURJU KESKUSES

Tähistame koos esimest adventi

Süütame küünlad Surju kuusel
Tervitus Saarde Katariina kirikuõpetajalt
Väike kontsert

03.12 kell 16.00

Võttes kaasa küünlalaterna on võimalus viia koju adventituli
Sööme piparkooke, joome sooja jooki ja tervitame ühiselt esimese advendi saabumist

Surju Rahvamajas

EAKATE JÕULUPIDU

Esineb Boris Lehtlaan

Ühine jõululaud

| 13. |

DETSEMBER, KELL 14:00

OSALUSTASU 12 EUROT

Registreerimine ja osalustasu maksmine Surju kauplusesse

SURJU RAHVAMAJAS

Jõulukontsert

21. DETSEMBER

KELL 19:00

MÕISAKÜLA KAMMERKOOR KUNGLA

Dirigent: Kadi Kask
Klaveril: Ruth Möttus

Tasuta

Tegemistest Surju Rahvamajas

Oktoobri lõpus avasime Surju Rahvamajas uue sündmuste hooaja. Toimunud sündmused on toonud juba hulgaliselt külastajaid rahvamajja. Aitäh kõigile, kes sündmustel ning huviringides osalevad ning kaasa löövad! Rõõm on teid kõiki rahvamajas näha!

21. oktoobril tähistas Surju naiskoor Kirekeel oma 10. juubelit kontserdiga Pärnus Estonia Resort hotelli saalis. Kontsert pakkus kuulajatele väga ilusa kogemuse. Saalis oli kuulajaid ning õnnitlejaid palju. Veelkord palju õnne ja tegutsemislusti tublile ja andekale koorijuhile Aet Villile ja armsatele Kirekeele naistele!

28. oktoobril algas õhtu Mõisaküla näiteringi etendusega „Pilk üle öla“, mida oli vaatama tulnud saalitäis rahvast. Tagasiside oli väga positiivne ja nauditi lõbusat teatrielamust. Edasi jätkus õhtu tantsuga. Mõnusat ja kaasahaaravat muusikat mängis M.T Project.

31. oktoobril alustas Surju Rahvamaja Enesearengu klubi oma kohtumisi. Esimene küllaline oli kirjanusteadlane, ajakirjanik ja kirjanik Rein Veidemann, kes rääkis oma põnevast lapsepõlvest Pärnus, eriala valikutest ning oma loomingu. Kohtumise lõpuks luges professor ette ühe oma viimastest novellidest. Õhtu oli väga huvitav ja pakkus toredaid elamusi.

Esimesel novembril tähistasime koostöös Surju Kooli Oma Riigi valitsusega halloweeni ning korraldasime toreda temaatilise peo kooliõpilastele. Kõik lapsed ja õpetajad olid ennast väga ägedatesse kostüümidesse riietanud ning Oma Riigi valitsuse liikmed valmistasid ette põnevad temaatilised toad, kus jagus erinevaid üllatusi. Lapsed nautisid õhtut ning kindlasti ei jää see viimaseks sündmuseks mida koostöös Surju Kooliga korraldame.

3. novembril toimus rahvamajas järjekordne Lõõtsapalaviku simman, kus esinesid Põlvast ansambel JOK ning Sveicinojam Viejlam Salnavast, Lätist. Rahvamaja oli taaskord rahvast täis ning lisaks peaesinejatele sai nautida akordionistide ansambli esitust ning lõõtsa- ja karmoškalgusid erinevatelt esitajatelt. Loodetavasti kohtume lõõtsasimmanil taas järgmisel aastal!

15. novembril toimus teine Surju eakate seltskondlik kohtumine. Sel korral kuulati liitusid eakatega kohvilauas psühholoog

Kohtumine Rein Veidemanniga

Evelin Eichhorst ja vallavanem Raivo Ott. Eakatel oli mitmeid küsimusi, millele kuulati vastuseid, arutleti aktuaalsetel teemadel ning veedeti koos aega. Sellised kohtumised hakkavad toimuma regulaarselt iga kuu kolmandal kolmapäeval kell 13.00-15.00. Detsembri kohtumise (13. detsember) ajal toimub eakate jõulupidu. Järgmine kohtumine, kus kohvilauas liitub mõni küllaline, toimub 17. jaanuaril. Huvilistel palun celnevalt poes või sotsiaaltöötajate juures (Marina telefoninumber 5324 7231, Merikese telefoninumber 5331 4122), ennast registreerida, et teaksime kohtadega arvestada. Tulge osalema!

16. novembril toimus Surju Rahvamajas Sunly AS poolt korraldatud konverents, mis oli osa Pikkori päikesepargi avamise sündmusest. Päikesepark avati Kilingi-Nõmme Olerexi taga. Konverentsil osales üle 70 külalise nii Eestist kui väljaspoolt.

Tulevastest sündmustest on 25. novembril kell 18.00 taas võimalus tulla teatrit nautima. Surju näitering mängib Margus Möll'i etendust „Laip sahvris“. Osades on Anne Tammes, Aivar Mäekivi, Eha Mäekivi, Meelis Nurmberg. Pilet 7€ (kuni 13-aastased k.a lapsed tasuta).

Piletid müügil kohapeal sularahas. Etendus on kahes vaatuses. Vaheajal on võimalik osta kohvi ja kooki. Arveldamine ainult sularahas. Tule ja naudi teatriõhtut!

Tule 29. novembril kell 14.00-17.00 meisterdama! Dea Jürimäe juhendamisel saab iga soovija endale meisterdada jõulukaunistuse. Töötuba on tasuta. Oodatud on nii lapsed kui täiskasvanud! Anna oma tulekust teada telefoninumberil 5343 4653 või meiliaadressil rahvamaja@saarde.ee, et teaksime arvestada osalejate arvuga.

Koostöös Hanna Kõste-

riga toimub 2. detsembril kell 12.00-16.00 rahvamajas kirbuturg. Müügile on oodatud riided, aksessuaarid, mänguasjad, raamatud jms, mis on korralikud. Kohapeal on olemas toolid ja väikesed lauad, mida saab kasutada oma asjade väljapanekuks. Võite kaasa võtta lisaks stangesid ja muud, et enda asjad välja panna. Igaüks müüb oma asju ise. Osalemine on tasuta, aga palun ennast registreerida hiljemalt 30. novembril telefonil 5215437 või meiliaadressil hannakoster@gmail.com. Olete oodatud nii ostma kui müüma!

Alustame sellest aastast Surjus traditsiooniga ühiselt õues tähistada esimest adventi. Sel aastal on esimene advent 3. detsembril. Koguneme kell 16.00 Surju keskuses platsil. Omapoolsed tervitused toob meile Saarde Katariina kirikuõpetaja Arvet Ollino. Võttes kaasa omale küünlatatna on võimalus adventituli viia omale koju. Naudime koos väikest kontserti, piparkooke ja sooja jooki.

10. detsembril kell 17.00 on huvilistel võimalus taas kuulata esinemas naiskoori Kirekeel. Sel korral tuleb selleks sõita Tallinna Jaani kirikusse, kus toimub kontserti „Jõulupuudutus“. Kontserdil näete esinemas Eesti Raadio Laulustuudio tütarlastekoori, üle-Eestilist neidudekoori Leelo, noorte naiste koori Kevad, Musamari Koorikooli tütarlastekoori ning Surju noorte naiste koori Kirekeel. Dirigendid on Kadri Hunt, Kaie Tanner, Külli Kiivet, Õne-Ann Roosvee, Tiina Mee, Aet Vill ning kunstiline juht on Toomas Voll. Kontsert on tasuta.

13. detsembril kell 14.00 toimub eakate jõulupidu, kus istutakse ühise jõululaua taga. Meelelahutust pakub Boris Lehtlaan. Osalustasu on 12 eurot. Registreerida ja osalustasu saab maksta Surju kauplusesse kuni 10. detsember. Registreerimisel

Mõisaküla näiteringi etendus „Pilk üle öla“

Lõõtsasimman Surjus

saab lisada ka transpordivajaduse. Lisainfo telefonil 5324 7231 (sotsiaalnõunik Marina) või 5343 4653 (kultuurikorraldaja Liis).

16. detsembril kell 19.00 ootame tähistama peatset aastalõppu ühise peoga, kus tantsumuusikat mängib ansambel Okitoki. Lisaks on õhtu jooksul võimalus näha mitmeid üllatusesinejaid. Pilet on 15 eurot. Kohv ja tee on rahvamaja poolt. Muu meelepärane võta lauale ise kaasa. Laudasid saab ette telefoninumberil 5343 4653 või meiliaadressil rahvamaja@saarde.ee. Tule naudi mõnusat õhtut!

21. detsembril kell 19.00 on võimalus tulla nautima jõulukontserti. Esinema tuleb Mõisaküla kammerkoor Kungla. Dirigent on Kadi Kask ning klaveril saadab Ruth Mõttus. Kontsert on tasuta. Tule ja naudi mõnusat jõuluootust ilusa koorimuusika saatel!

Erinevate sündmuste läbiviimiseks on võimalik rentida rahvamaja saali. Kui teil on mõni põnev idee, soovite korraldada sündmust, viia läbi koosolekuid või rentida ruume erapidudeks,

siis võtke ühendust telefoninumberil 53434653 või meiliaadressil rahvamaja@saarde.ee. Võimalustest ja hindadest leiate ülevaate

Surju Rahvamaja kodulehelt.

Rõõmsate kohtumisteni Saarde.ee. Surju Rahvamajas!

Liis Juust

Armsad eakad!

Iga kuu kolmandal kolmapäeval kell 13.00-15.00 toimub Surju rahvamajas eakate seltskondlik koosviibimine.

See on suurepärane võimalus saada osa heast seltskonnast ja rääkida kaasa teemadel, mis pakuvad huvi ja on päevakohased.

Oleme plaaninud kutsuda rääkima erinevate valdkondade esindajaid ja kultuuritegelasi.

Väga oodatud on teiepoolset ettepanekud, kuidas sisustada neid toredaid koosviibimisi.

Omalt poolt pakume hea tuju kõrvale ka kohvi ja küpsiseid.

Info tel 5450 0746 – Liis, 502 2218 – Triin

Surju eakate seltskondlik koosviibimine

SPORT

Noorte, juunioride ja seenioride Eesti Meistrivõistlused klassikalises lamades surumises

Eesti Jõutõsteliidu ja Spordiklubi Saarde koostöös Kilingi-Nõmme spordihoones toimunud Noorte, juunioride ja seniioride EMV klassikalises lamades surumises püstitati viis uut Eesti rekordit. Meie valda esindasid seitse sportlast. SK Saarde noorte võistkond (Elmar Jefimov, Rocco Kartau ja Villem Tallo) püstitasid kõik isiklikud rekordid. Vaatamata heale esitusele jäädi seitsme võistkonna seas Pärnumaa klubi Daigo Power, REVAL (Tallinn) ja TÜASK järel napilt neljandaks. Elmar Jefimov võitis -74 kg kaaluvate noormeeste arvestuses Eesti meistritiitli. Juunioride arvestuses parandas Oskar Tallo 120+ kaaluklassis kahel korral Eesti rekordit ja tuli samuti Eesti meistriks. Juunioride absoluutarvestuses andis uus Eesti rekord (181,5 kg) kolmanda koha. Seniioride

Eesti meister 2023 – Assar Tallo

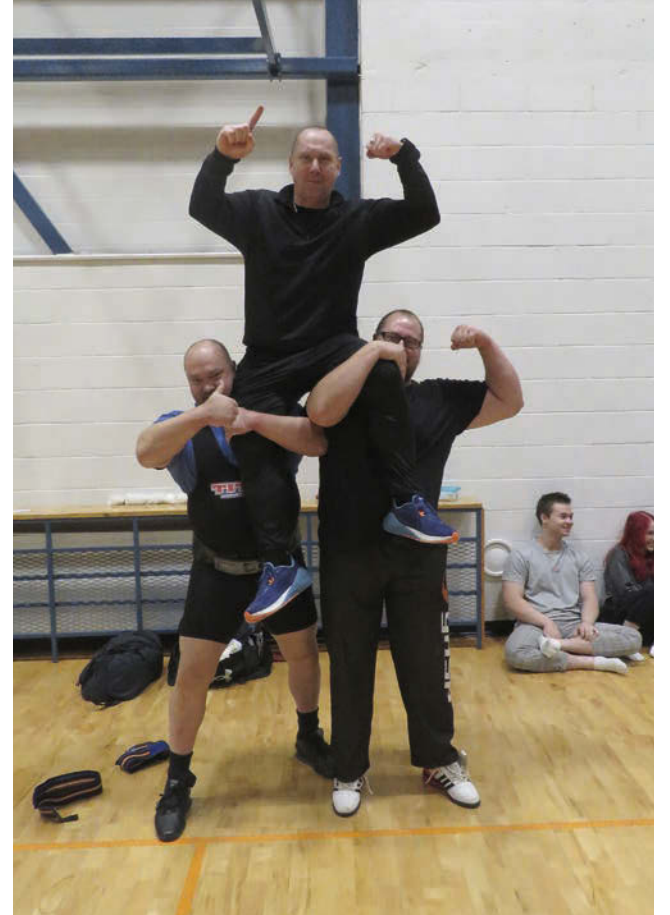
Eesti meister 2023 – Oskar Tallo

M1 klassis võitis Günter Koovit 120+ kaaluklassis teise ja seenioride M2 klassis Assar Tallo (-93 kg) esimese koha. Eesti meistriks

tuli veel meie kandi mehi. Täna võistleb Gert Koovit klubi REVAL värvides ja Vladimir Ossipov BAM Sport ridades. Sealjuures

oli Vova üks viiest Eesti rekordi parandajast.

Toivo Tallo

**Vennad
Koovitid –
õlgadel Taavi,
hoidamas
Gert ja Günter**

**Rocco
Kartau,
Elmar
Jefimov,
Oskar
Tallo,
Villem
Tallo**

**SK Saarde
esindus –
Tanel Buström
Rocco Kartau
Oskar Tallo
Elmar Jefimov
Günter Koovit
ja Villem Tallo.
Pildilt puudub
Assar Tallo**

Fotod: Toivo ja Arvi Tallo

Isadepäeva 23. maleturniir

12. novembril toimus 23. korda Kilingi-Nõmme Isadepäeva maleturniir. Osales 8 võistkonda.

Kindlalt võitsid esikoha karika Gerret ja Rein Jaaniste Pärnust. Teised auhinna lised kohad selgusid alles viimases voorus. 2. koha karika said Lenna Lovise ja Hannes Lehemets Noarootsist. 3. koha karika võitsid Kaarel ja Mart Roht Viljandist. Võrdsete punktide korral sai määravaks males kasutatav koefitsient. 4. kohale tulid Egert Jürivete ja Karl Joonas Pulst Pärnust. 5. kohale jäid Ervin ja Eduard Reponen samuti Pärnust. 6. ja 7. koha selgitamiseks ei aidanud ka koefitsent. Neid kohti jagasid Kendra ja Olev Lehemets, kes olid parimad Saarde

Maleturniirist osavõtjad. Foto: Merilin Kaustel-Lehemets

valla esindajad ning Eiki ja Lauren Reeta Lehemets (tema on kõigi aegade noorim võistleja, olles praegu

5-aastane). 8. kohaga pidid leppima Kristella ja Markus Aasala Saarde vallast. Võistluse heale korraldu-

sele aitasid kaasa Kilingi-Nõmme klubi, Saarde Vallavalitsus ja OÜ Afferro.

Eiki Lehemets

SK SAARDE KINO KUMU Wageningen SAARDE VALD

Skaarde Jõuluhurnur 23 2023

FITNESS väljakutsed

23. detsember 2023 kell 10.00
Kilingi-Nõmme spordihoones Pargi tn. 3

- Keretõsted kõhulihastele
- Triceps TIPS meestel rööbaspuudel, naistel kangil surumine jalad ees pingil
- Kastile hüpped: naised 50 cm, mehed 60 cm
- Küünarvarstoengust sirgetele kätele tõus

Võistluskategooriad: Mehed, Naised

Osuvoitutasu 5. €, õpilastele 3€
 Võistluspaevad osavõtutasa 12. €, õpilastele 6€
 Enneregistreerimine lõpeb 20. detsember 2023

www.sksaarde.ee

METSUS Pärnumaa Spordiliit FitShop

Kokkuvõte discgolfar Marie Kielase suvisest hooajast

Kesksuvel jagasime infot Marie edukalt alanud 2023 discgolfi hooajast. Optimistlik meelestatus ja personaalne kutse Hispaanias, Mijas toimuvale EPT All-Stars turniirile tagasid jätkuva edu. Võideti ka Saarde valla meistritiitel 8-etapilisel kodurajal toimunud võistlussarjas ja 10. Kilingi-Nõmme lahtised meistri-võistlused. Enda korraldatud discgolfovõistlusega koguti raha, põidlahoidjaid ja kasvatati enesekindlust Hispaanias toimuvaks turniiriks, mille Marie võitis kokku järgmiselt:

„2023. aasta discgolfi-hooaeg on lõppenud. Hooaja lõppu jäi kauaoodatud EPT All-Stars Hispaanias, kus saavutasin 2. koha. Hispaania maastik erineb oluliselt meie tavapärastest Eestis olevatest discgolfiparkidest. Lahtine kruus ja kivid tegid liikumise keeruliseks, lisaks oli seal palju okkalisi taimi, mis jalgu kriipisid. Füüsiliselt oli Hispaanias Mijas asuv discgolfi rada raske. Oli palju üles-alla kõndimist ning visetel tuli arvestada nii kõrguste vahe kui tuulega. Ometi õnnestus mul esimesel võistluspäeval visata hole-in-one (ühe viskega korvi) 100 meetrisel rajal. Samuti ei ole just tavapärane, et keset rada jalutavad vastu inimesed koos hobustega. Suureks abiks rajal oli caddy (nn kotikandja) Kätlin Laur, kes tegi võistlusringidel ka pilte ja videoid. Nende abil saan enda viskeid analüüsida ja parandada. Võistlusel olles sain oma võimed proovile panna ning mõistsin, millega tuleks nüüd hooajaväliselt rohkem tegeleda. Olen

Fotod: Kätlin Laur

selle vägeva kogemuse eest ääretult tänulik! Suur-suur aitäh Kilingi-Nõmme Spordihoones, Saarde vald, LC Kilingi-Nõmme, Discgolfklubi Hole-in-One, et minusse uskusite ja mind toetasite! Oma panuse andsid reisile ka kõik toetustmängul “Marie Hispaaniasse” osalejad ning teised toetajad! Ametlikult lõppes minu hooaeg 4.-5. novembril Jõulumäe Open’iga, kus sain 6. koha. 2023 hooaeg oli kokkuvõttes edukas ning võistluste ja uute kogemuste rohke.“

Novembris algas talvine discgolfi hooaeg. Pärnumaa radade karikasarja kaheksast etapist lähevad arvesse kuus paremat. Üks etapist on kavandatud ka meie Kilingi-Nõmme rajale. Talviste võistluste ja sisetreeningutega astub Marie järgmise sammu 2024. aastasse!

Toivo Tallo

Alustati isadepäevast jõuludeni kestvat Saarde Jõuluturniiri

Kilingi-Nõmme Gümnaasiumi rahvatantsurühmade ja naisrühm “Kilingi” memmede korraldatud lõbus kontsert oli pühendatud eelkõige Saarde valla isadele ja vanaisadele. Nii alustati isadepäevast jõuludeni kestvat Saarde Jõuluturniiri juba kümnendat korda. Isadepäeval toimusid esimesed spordivõistlused. Kilingi-Nõmme klubis korraldas SK Vaablane 23. Isadepäeva maleturniiri. Kaheksa võistluspaari hulgas saavutasid esimese koha Gerret ja Rein Jaaniste Pärnust, teise koha Lenna Lovise ja Hannes Lehemets Noarootsist ning kolmanda koha Kaarel ja Mart Roht Viljandist. Saarde parim võistkond oli Olev ja Kendra Lehemets. Maleturniiri tulemused ja pildid on näha Sport Saar-

des kodulehel.

Kiirusliku vastupidavuse tšempionaadil võisteldakse pühapäeviti Kilingi-Nõmme ja Häädemeeste spordihoones. Esmaspäeviti toimub võistlus Lihulas ja Tihe-metsas. Teisipäeviti Karksi-Nuia ja Abja-Paluoja spordikeskustes. Esimesel etapil osales 62 võistlejat. Kõigi aegade TOP10-s parandas Kristjan Puusepp enda nimel olnud 250 m sõudeergomeetri tõmmete rekordit. Tema nimel püsivad ka 500 m ja 2000 m tippmargid. Saarde piirkonna esimese etapi osalejate vahel loosis Kohvik 42 KINKEKAA-RDI Kaia Toomlale. Palju õnne! Kokku on tšempionaadil kuus etappi, millest arvestatakse nelja prima joonejooksu ja nelja prima sõudeergomeetri tõmmete

tulemust. Kadripäeval algab lisaks Kiirusliku vastupidavuse tšempionaadile veel teinegi võistlussari - JÕULUKS BUNNI. Eelmisel aastal populaarseks osutunud võistlus kuulub ka sel aastal Saarde rahvaspordisarja kalendrisse. Nelja nädalaga tutvustakse nelja erinevat fitness harjutust, mida saab Kilingi-Nõmme spordihoones harjutada iga päev. Veelgi enam - kui parandad enda varasemat tulemust, kingib FITSHOP sulle energiabatooni. Mõistagi on auhinnad ka kõige sitkematele igal alal eraldi ja samuti nelja ala kokkuvõttes. Kõigi osavõtjate parimad tulemused liidetakse ja saadud vastus jagatakse kahega. Saadud tulemuse/summa ulatuses toetab Metsis OÜ Kilingi-

Nõmme puidust palliplatsi rekonstrueerimist. Nelja nädalane lihtsustatud harjutuste tsükkel on ettevalmistus 23. detsembril toimuvaks FITNESS väljakutseks, kus kõik neli ala sooritatakse järjest lühikeste puhkepausidega. Nii saadki JÕULUKS BUNNI! Jõulukuul võistlevad veel VK Githa võimlejad oma loominguliste võimlemiskavade demonstreerimisega. Toimub paarissulgspalliturniir, kus paariline selgub võistluspaigas loosimise teel. Jõuluturniiri lõpetavad 26. detsembril Tihe-metsa Huvi- ja Spordikeskuses toimuvad koroonavõistlused ja Kilingi-Nõmme JõuluLED paarisdiscgolfis.

Toivo Tallo

Kiirusliku vastupidavuse tšempionaat 2023

sõudeergomeetri tõmmetes - 250 m ja joonejooksus - lühem 112 m, pikem 168 m

Kilingi-Nõmme spordihoones 12. nov. - 17. dets. 2023 laupäeviti 12.00-19.30 ja pühapäeviti 12.00 -17.30

Tihemetsa Huvi- ja Spordikeskuses esmaspäeviti 13. nov. - 18. dets. 2023 kell 16.00-19.30

Karksi-Nuia AKG spordikompleksis teisipäeviti 14. nov. - 19. dets. 2023 kell 18.00-21.00

Abja Spordi- ja Tervisekeskuses teisipäeviti 14. nov. - 19. dets. 2023 kell 19.30-21.00

Lihula spordihoones pühapäeviti 12. nov. - 17. dets. 2023 kell 12.00-16.00

Häädemeeste Keskkooli spordihoones pühapäeviti 12. nov. - 17. dets. 2023 kell 13.00-16.00

www.sksaarde.ee www.psl.ee

kuul järele 6 etappi

Jõuluks BUNNI

Kilingi-Nõmme spordihoones E-R kell 18:00 - 21:30; L,P kell 12:00 - 19:30

25.11 - 01.12 Keretõstet kõhulihaastele
02.12 - 08.12 Kangil surumine jalad ees pingil, (Triceps TIPS)
09.12 - 15.12 Kastile tõus/hüpped: naised 40cm (k.a mehed 2008 ja hiljem), mehed 50 cm
16.12 - 22.12 Kõünarvarstoengust sirgetele kätele tõus: naised toetuvad põlvedele

Võistluskategooriad: Mehed, Naised

Osalemine on TASUTA!

Info ja tulemused: www.sksaarde.ee

0,50 €

MEETSIIS Pärnumaa Spordiliit FitShop

Saarde Jõuluturniir '23

9. nov	18.30 Kilingi-Nõmme spordihoones	Isadepäeva kontsertaktus
12. nov	18.30 Kilingi-Nõmme klubi	Isadepäeva maleturniir
12. nov-20. dets	Kilingi-Nõmme spordihoones Tihemetsa HSK	16. Kiirusliku vastupidavuse tšempionaat
25. nov-22. dets	1. päev Kilingi-Nõmme spordihoones	Jõuluks BUNNI
5. dets	8.30 Kilingi-Nõmme spordihoones	VÖRKPAAL (Pallilahing 1-3 kl.)
8. dets	14.00 Kilingi-Nõmme spordihoones	VK Githa Jõuluakro omaloomingulised kavad
10. dets	10.00 Kilingi-Nõmme spordihoones	SULGPALL - paarismäng
23. dets	10.00 Kilingi-Nõmme spordihoones	FITNESS väljakutse
26. dets	11.00 Tihemetsa HSK	KOROONA (Saarde valla MV)
26. dets	17.30 Kilingi-Nõmme spordihoones	JõuluLED paarisdiscgolfis

Kõigi jõuluturniirist esavõtjate seast loositakse mitmeid auhindu

www.sksaarde.ee

Nakkusarst: viis asja, mida pead teadma gripist

Oktoobris algas ülemiste hingamisteede haiguste ehk teisisõnu gripihooaeg. Tartu Ülikooli kliinikumi infektsioonhaiguste arst Pilleriin Soodla jagab olulist infot, mis viirusega on tegu ja kuidas end gripist säästa või rasket haigust leevendada.

1. Gripp ei ole tavaline külmetus

Gripp on üks hingamisteede viirushaigustest, mis põhjustab kurguvalu, kõha ja palavikuga haigestumist. Erinevalt teistest hingamisteede viirustest (v.a COVID-19) põhjustab gripp rasket haigestumist, kuni eluohtliku hingamispuudulikkuse ja surmani.

2. Gripp levib piisknakkusena

Gripp on väga nakkav piisknakkus. Viirus levib peamiselt aevastamisel, köhimisel ja nuuskamisel, aga ka rääkimisel. Seega on suurim risk see, kui nakatunud inimesega ollakse lähikontaktis (alla 1 m). Gripp saab levida ka kaudselt, näiteks pindade (ukselink, telefon, klaviatuur) katsumisel. Peamiselt gripi levitajad on lapsed, eriti põhikoolialised ja nooremad lapsed.

Gripi haigestumise kõrghooaeg on talvel. Gripi

Pilleriin Soodla. Foto: Merle Värv

puhul võib nakatumise peiteaeg olla mõnest päevast kuni nädalani.

3. Gripp on ohtlik ennekõike lastele, rasedatele, eakatele ja kroonilistele haigetele

Lapsed ja rasedad võivad gripiviirust raskelt põdeda, kuna neil on suurem risk hingamispuudulikkuse, kopsupõletiku ja pikaajalise palaviku tekkeks. Rasedatel suureneb gripi haigestumisel raseduse katkemise, enneaegse sünnituse, üsasisese kasvupeetuse ja erakorralise keisrilõike risk.

Ka eakatele ja/või immuunsüsteemi häirega patsientidele on kõik rasked infektsioonid ohtlikud, nii

ka gripp.

Vähe räägitakse krooniliste haigustega patsientidest, kellel ei pruugigi gripp raskelt kulgeda, kuid iga palavikuga haigestumine võib neil põhjustada põhihaiguse ägenemise või kontrolli alt väljumise. Gripi tüsistusena võib tekkida bakteriaalne või viiruslik kopsupõletik, mille tõttu on vaja lisahapnikku.

4. Gripi aitab ennetada vaktsineerimine

Gripi ennetamise alustala on vaktsineerimine, sest see kaitseb raske haigestumise eest. Vaktsineerimine on eriti oluline riskirühmadele, kuid ka kõigil teistel on soovitatav igal sügisel (oktoobris/novembris) enne gripihooaja algust end vaktsineerida. Gripi vastu vaktsineerimine ei pruugi anda täielikku kaitset haigeks jäämise vastu, kuid see mõjutab haiguse raskusastet ja tänu kaitsestile on võimalik vältida tüsistusi.

Gripi vastu on võimalik vaktsineerida kõikidel inimestel alates kuuendast elukuust. Vaktsineerida saab nii oma perearstikeskuses, raviasutuste vaktsineerimiskabinettides kui ka teatud apteekides. Omale sobivaima vaktsineerimis-

koha leiad aadressil www.vaktsineeri.ee/lahe-n-vaktsineerima.

Tasuta gripivaktsiini saavad riskirühma kuuluvad inimesed: üle 60-aastased, üld- ja erihoolekande teenusel olevad inimesed, lapseootel naised, kuni 7-aastased lapsed ja alaealised, kellel on oma tervise tõttu suurem risk raskelt haigestuda (nt südame-veresoonkonnahaigused, onkoloogilised haigused, immuunpuudulikkus, diabeet, obstruktiivne kopsuhaigus, tuberkuloos või neerupuudulikkus).

Lisaks vaktsineerimisele on gripi ennetamiseks olu-

line pesta käsi vee ja seebiga ning kasutada desinfitseerivaid vahendeid. Vältida tuleks kokkupuudet haigete ja ka ise haigena kodus püsida. Immuunsüsteemi toetab ka üldine tervise hoidmine: tasakaalustatud toitumine, piisav füüsiline koormus ja hea uni.

5. Gripi sümptomeid saab leevendada ravimitega

Gripp on kehale koormav, seepärast tuleks kodus püsida, kehale puhkust anda ja piisavalt vedelikku tarbida. Haigusele annavad leevendust apteegis müüdavad käsimüügiravimid.

Kuigi nohu- ja köharavimid ei ravi gripiviirust, leevendavad need sümptomeid. Palavikualandajad alandavad samuti temperatuuri, kuid ei ravi viirust.

Gripp on üks väheseid viirusi, mille vastu on olemas ravim, mis takistab gripiviiruse paljunemist ja lühendab seetõttu haiguse kestust. Retseptiravimi saab välja kirjutada arst ja ravimi võtmist tuleb alustada võimalikult vara ehk haigestumise alguses, et sellel oleks piisav efekt. Gripiravimit vajavad ennekõike riskirühma inimesed, kelle haigus kulgeb raskelt.

Foto: AdobeStock

Saarde valda suunduvatel riigiteedel hakkavad lume- ja jäätõrjet tegema uudse tehnoloogiaga hooldusautod

Alates oktoobrist hooldab järgmised viis aastat Pärnumaa riigiteid taristuettevõtte Verston. Selleks, et pakkuda maakonna 722 kilomeetril kvaliteetset lume- ja jäätõrjet ning vähendada teede hooldamisega tekkivat CO₂ emissiooni, soetas ettevõtte Pärnu piirkonnakeskusesse 7 kõige moodsama erivarustusega keskkonnasäästlikku baasautot.

Pärnumaa teede korrashoiu 1,52 miljoni euro suuruse hanke võitis Verston ühispakkumises Lääne Teed OÜ-ga. Lisaks Pärnumaale hooldab ettevõtte alates sellest kuust uute hankelepingute alusel ka Tartumaa ja Lääne-Virumaa ning mullu oktoobrist saati Lääne-Harju, Võrumaa ja alltöövõtu korras Saare maakonna riigimaanteed. Verstoni ülesandeks on nüüd hoida korras ligi 39% riigile kuuluvatest maanteedest 6514 kilomeetril. Ettevõtte kõikide hoolduslepingute kogumaksumus on 75,4 miljonit eurot.

Verstoni jaoks on oktoobris algava uue talihooldeperioodi üheks oluliseks

märksõnaks keskkonnahoid. „Eesti suurima riigiteede hooldajana on meie südameasi teha seda tööd viisil, et ettevõtte tegevuse tagajärjel tekkiv keskkonnanajalajalg oleks võimalikult väike. Soovime näidata eeskogu ka teiste valdkonna tegijatele,“ ütles Verstoni korrashoiu valdkonnajuht **Tarmo Lood**.

Vähendatakse CO₂ emissiooni 10% aastas

Ettevõtte on seadnud endale eesmärgiks vähendada CO₂ emissiooni igal aastal vähemalt 10%. „1 miljoni euro suuruse müügitulu kohta suutsime tänavu esimese kaheksa kuuga vähendada teede korrashoiuteenuse CO₂ emissiooni mullu sama perioodiga võrreldes 14%,“ tõi Lood näite positiivsest arengust keskkonnamärgide täitmisel. Tema sõnul aitas sellele kaasa tööde parem planeerimine, senisest keskkonnasõbralikumate masinapargi soetamine ning sõidukijuhtide kütust kokkuhoidev sõidustiil.

Juba läinud aastal soetas ettevõtte 19 kõige moodsa-

mat Scania ja Volvo hooldeautot ja 15 uut John Deere traktorit. Tänavu investeeriti veel täiendavalt 8,3 miljoni eurot 27 hooldeauto, 26 puisturi, 22 lumesaha ja 6 traktori ostmiseks.

Kõik uued hooldeautod on varustatud Euro 6 saastatasega piirmääradele vastavate mootoritega, mille tahkete osakeste heitkogus on eelmise põlvkonna jõulikutest ligi 67% ning lämmastikoksiidide heitkogus koguni 80% väiksem.

Soola kasutatakse targemalt ja säästlikumalt

Verstoni innovatsioonijuhi **Sven Sillamäe** sõnul hakkab ettevõtte ühe keskkonnahoiu meetmena kasutama libedustõrjeks mõeldud soola senisest targemalt ja säästlikumalt. Selleks kasutatakse innovaatilisi lahendusi, mis ei vähenda liikluse ohutuse kõrget taset. Sool moodustab Sillamäe sõnul umbes poole talihooldes CO₂ päästet.

Uute baasautode soolapuisurid on varustatud Thermalogic lisaseadmega, mis võimaldab talvel kasu-

Verstoni uued keskkonnasäästlikumad hooldeautod

tada soola efektiivsemalt ja vähem loodust reostavalt. Seade mõõdab jooksvalt teekatte temperatuuri ja korrigeerib soola kogust ilmaolude ja -prognoosi omavahelistele seostele tuginedes. „Teekatte temperatuuri pideva mõõtmisega väldime ühtpidi soola ülekulu ja teisalt libeduseohtu, mis võib mõnel lokaalsel teelõigul tekkida soola ebapiisava koguse kasutamise tõttu,“ lisas Sillamäe.

2010. aastal tegevust alustanud Verston on kasvanud Eesti üheks suuremaks

teedehituse ja korrashoiu täisteenust pakkuvaks ettevõtteks, mis panustab valdkonna arengusse, kaasajastamise ning efektiivsuse suurendamisse. Verston on seadnud ambitsioonika eesmärgi saada maailma kõige keskkonnasäästlikumaks taristuettevõtteks.

Ettevõtte on koos partneritega ehitanud mitu riigile olulist objekti, näiteks Reidi tee Tallinnas, Kommunismiohvrite Memoriaali taristu, Saarde tuulepargi teedetaristu ning Tallinna ja Ämari lennujaama laiend-

dused, asfalteerinud Tartu maantee Kose-Võõbu ja Võõbu-Mäo neljarealsed lõigud. Suuremate objektidest on hetkel töös Sopi-Tootsi tuulepargi teedetaristu rajamine ja Pärnu-Uulu neljarealise teelõigu ehitus. Ettevõtte annab tööd ligi 330 inimesele. Omas tegevusvaldkonnas on Verston esimene ehitusettevõtte, kes liitus Rohetiigriaga.

Liisi Treier

Verstoni brändi- ja kommunikatsioonijuht

TIHEMETSJA HUVI- JA SPORDIKESKUSES
25. NOVEMBER
KELL 12.00-16.00
ADVENDIEELNE PEREPÄEV

Kavas:
töötoad igale vanusele;
glitter-tattoo;
näomaalingud
ja palju muud toredate!

Sushikööök "Kulli talu maitseid" pakub võimalust osta käsitöösushit!

Suu teeb magusaks „Küpser“!

Info telefonil 529 2018

SURJU RAHVAMAJAS
25. NOVEMBRIL ALGUSEGA KELL 18

Need kuradi võsadi ma neile veel näitan! või papilid... või mis nad olid?

Aga teie jaoks olen ma liiga noor...

Ega ma ju kosja ei tulnudki... ...vaadake meile jaokskonda tuli...

Issand! ...minu mees, ikka sama kirglik nagu aastate eest!

Margus Möll

LAIP SAHVRIIS

Osades: Anne Tammes, Aivar Mäekivi, Eha Mäekivi, Meelis Nurmberg

KAHES VAATUSES ETENDUSE PÄÄSE 7€, KESTVUS 1,5 TUNDI KOOS KOHVIPAUSIGA TASUDA SAAB AINULT SULARAHAS!

OKKALINE LUGU

OSADES: PRIIT OÖVEL, TANEL BERGMANN, KADRI BERGMANN
KOSTÜÜMID: JANA VOLKE

ESIETENDUS 01. DETSEMBRIL 2014

Kilingi-Nõmme klubis
29. november kell 9.30
pilet 3 €

LAVASTUS, LUGU JA LAULUD: SÖBER Teater

TEL +372 56 918 211
info@teatersober.ee
www.teatersober.ee
Teater Söber

SURJU RAAMATUKOGUS

alates 30. novembrist
TRADITSIOONILINE JÕULUKUU KÄSITÖÖDE NÄITUS-MÜÜK

* Tule osalema!
* Too enda kätetööd näitusele, kas siis lihtsalt teistele vaatamiseks või müügiks!
* Parim jõulukink endale või sõbrale on käsitöö!
* Näitus-müük on avatud raamatukogu lahtioleku aegadel.

* KOHTUME RAAMATUKOGUS!
Info: 4460825

KILINGI-NÕMME LASTEAEAD KRÖLL KUTSUB KÕIKI PERESID

PÄKAPIKKUDE LINNASEIKLUSELE

3.12.2023 KELL 11.00
ALGUSPUNKT KRÖLLI JUUREST (AIA 1)

Kilingi-Nõmme Klubi ja Muusikute fond PLMF esitlevad

Saarde Katariina Kirik
3.12.2023 kl 18

ESTONIAN CELLO ENSEMBLE

Andreas Lend
Marius Järvi
Andres Metspalu
Johannes Sarapuu

Bach, Pärt, Sollima jt

Vaba sissepääs

Surju Rahvamaja

Aastalõupidu

Tantsuks ansambel **OKITOKI**
Üllatusesinejad

16. detsember 19:00

Pilet 15€

Kohvilaud rahvamaja poolt, muu meelepärase võta lauale ise kaasa
Laua broneerimine tel. 53434653 või rahvamaja@saarde.ee

SAARDE VALLA KODUSTE LASTE JÕULUPIDU

KILINGI-NÕMME KLUBIS

ESMASPÄEV 18 DETSEMBER
KELL 15.30

NB! Vajalik ette registreerimine kuni 3. detsembrini e-posti aadressil marina.raid@saarde.ee, merike.maidle@saarde.ee või telefonil: Marina Raid: 5324 7231, Merike Maidle: 5331 4122

22.12.2023 KELL 20.00
AASTALÕPUPIDU
KILINGI-NÕMME KLUBIS

BLACK VELVET

PILET EELMÜÜGIST KUNI 15. DETSEMBRINI 15 €
PÄRAST 15. DETSEMBRIT JA KOHAPEAL 20 €

DJ LENNY LAVIDA

LAUDADE BRONEERIMINE ALATES 20. NOVEMBRIST TELEFONIL 5569 5715, E-POSTI AADRESSIL KLUBI@SAARDE.EE VÕI KILINGI-NÕMME KLUBIS KOHAPEAL.

SOOVI KORRAL KATAB TEIE PEOLAUA OÜ NÄLJATÖRJE TOITUDA JA JOOKIDE ETTETELLIMINE KUNI 15. DETSEMBRINI E-POSTI AADRESSIL MAREIKA.KASS@GMAIL.COM VÕI TELEFONIL 5556 7762

KOHAPEAL AVATUD BAAR

Kuhu minna meie vallas

16. okt -30. nov Näitus Drink & Draw Pärnu Kilingi-Nõmme Klubis
15. nov -22. det fotonäitus Metsik linn Kilingi-Nõmme Klubis
25. november kell 12.00-16.00 Tihemetsa Huvi- ja Spordikeskuses Advendieelne perepäev
25. november kell 12.30 Tihemetsa Huvi- ja Spordikeskuses Disainkuuse töötuba
25. november kell 18.00 Surju Rahvamajas etendus Laip sahvris
28. november kell 9.00-11.00 Kilingi-Nõmme Klubis doonoripäev
29. november kell 9.30 Kilingi-Nõmme Klubis lastelavastus Okkaline lugu
29. november kell 14.00 Surju Rahvamajas Jõulune töötuba
- Alates 30. novembrist Surju raamatukogus jõulukuu käsitööde näitus-müük
2. detsember kell 12.00 Surju Rahvamajas Kirbuturg
3. detsember kell 11.00 lasteaed Krõll kutsub päkapikkude linnaseiklusele
3. detsember kell 16.00 1. advendi tähistamine Surju keskuses
3. detsember kell 17.00 1. advendi tähistamine Kilingi-Nõmmes, kesklinna kuuse ümber
3. detsember kell 18.00 Saarde Katariina kirikus kontsert – esineb Estonian Cello Ensemble
8. detsember kell 12.10 Kilingi-Nõmme Gümnaasiumi koolipere jõululaat
8. detsember Kilingi-Nõmme Spordihoones VK Githa Jõuluakro omaloomingulised kavad
10. detsember kell 9.00 Kilingi-Nõmme Klubis Jõululaat
13. detsember kell 14.00 Surju Rahvamajas Eakate Jõulupidu
16. detsember kell 19.00 Surju Rahvamajas Aastalõupidu
18. detsember kell 15.30 Kilingi-Nõmme Klubis Saarde valla koduste laste jõulupidu
19. detsember kell 19.00 Kilingi-Nõmme Gümnaasiumis Old Hollywood Ball
21. detsember kell 19.00 Surju Rahvamajas Mõisaküla kammerkoor Kungla jõulukontsert
22. detsember kell 20.00 Kilingi-Nõmme Klubis aastalõupidu

Õnitleme!

ELLA KAROTAMM	98
ENDLA SELGIS	96
LOREIDA VENDIK	96
HILJA NIIDU	95
VELLA-RITA SAAR	95
AINO TALLAK	94
VILMA EIDAST	92
LAINA PRUUL	92
SEILA LEPP	88
VILVE OHI	87
HELJU HENRIKSOO	87
MILVI KADE	87
HILLE TUULING	86
ENN KURM	85
LEHTA MOPPEL	84
SALME JUGALA	84
MAIE NÖMM	83
MEETA LILLAK	83
MATI KUNINGAS	82
MALLE KRUUSAMÄGI	82
MAIMU KIVISELG	82
HENDRIK VASAR	82
VALENTINE ROOSIMAA	81
MARET OKS	81
AIMI VESTEL	81
LAINA LEEMET	81
MART LANKOTS	75
REIN HIIESALU	75
MAIVE VANKER	75
TIJU PARTS	75
ZOJA KALLAS	75
MARTA LINDORG	70
KARI LANG	70
ESTA PÄRNA	70
MARTIN TALTS	70

Vallaelanikud, kes ei soovi oma sünnipäeva avaldamist ajalehes, peaksid sellest teatama e-posti aadressile mari.treial@saarde.ee, info@saarde.ee või telefonidel 449 0138, 449 0135 hiljemalt eelneva kuu 15. kuupäevaks.

Uued vallakodanikud

Maarja Voorti ja Marek Künnap
perre sündis 18. oktoobril poeg
MARTIN MIKELIS KÜNNAP

KILINGI-NÕMME KLUBIS

PÜHAPÄEVAL, 10. DETSEMBRIL
ALGUSEGA KELL 9.00

JÕULULAAT

MÜÜGIL PALJU SOBIVAT
JÕULULAUALE JA KINGIKOTTI

LOTERI

Info ja registreerimine telefonil 56 62 69 42
või eesi.kolla@gmail.com

Korraldavad MTÜ AIK Livonia ja K-N klubi

ONE BUILD
EHITAME JA RENOVEERIME
SAARDE VALLAS JA PÄRNUMAAL

TEOSTATAVAD TÖÖD

- ▲ ÜLDEHITUSTÖÖD
- ▲ KATUSETÖÖD
- ▲ BETOONITÖÖD
- ▲ FASSAADITÖÖD
- ▲ TERRASSID
- ▲ SAUNAD
- ▲ VÄIKEHITISED

KÜSI PARIM HIND MEILT!
INFO@ONEBUILD.EE
+372 53 747 959

Mälestame lahkunuid

TIJU-MALLE KURM
12.02.1940 – 01.10.2023

EVI UUSTAMM
31.10.1942 – 06.10.2023

LINDA TAMSON
17.03.1933 – 20.10.2023

VIRVE SIMSON
11.10.1940 – 24.10.2023

ENDEL JAAMRE
12.02.1933 – 24.10.2023

ARNO TEDER
08.09.1947 – 03.11.2023

TÕNU KASK
05.07.1956 – 06.11.2023

ASTA TRUKS
04.06.1944 – 06.11.2023

AUNA MILLER
04.06.1932 – 07.11.2023

Puurkaevud
Maaküte
Veesüsteemid
Biopuhastid
Septikud
Mahutid

KONTAKT
www.PUURVESI.ee
Info@puurvesi.ee
+372 5566 2032
+372 5569 4310

Toimetust ootab kaastöid ja reklaame e-posti aadressile
janne.elmers@saarde.ee 15. kuupäevaks.

KUTSUME TEID
1. ADVENDI
TÄHISTAMISELE

Pühapäeval 3. detsembril
KELL 17.00

Süütame adventituled Kilingi-Nõmme kesklinna kuusel ja tähistame imelise advendiaja saabumist!

Võta kaasa oma küünlatem, et viia adventituli koju ja osaleda laternamatkal. Könnime üheskoos kesklinnast Saarde Katariina kiriku juurde, kus ootab teid soe tee.

KELL 18.00
SAARDE KATARIINA KIRIKUS
1. ADVENDI KONTSERT

ESINEB: ESTONIAN CELLO ENSEMBLE

KOOSSEISUS ANDREAS LEND, MARIUS JÄRVI, JOHANNES SARAPUU JA ANDRES METSPALU.

TASUTA